

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός θυμώσεται ήμα
θείη πως δε φοβάται την
αλήθεια — ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φν
οικους της κανόνες.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ζ'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 26 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1909

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΗΣ ΠΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 341

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Σημειώματα από περιθώριο.
ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ. Σοσιαλισμός και Τέχνη (τέλος).
ΓΑΛΑΤΕΙΑ ΑΛΕΞΙΟΥ. «Ridi Pagliaccio» (συνέχεια).
ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ. Στέλλα Βισλάντνι—
Αφιέρωμα.
ΙΣΙΟΝΑΣ. Γραφές λιγόλογες.
ΔΙΓΓΕΙΑ. Από τα όνειρα της ζωής.
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Πέτρος Θανής.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜ-
ΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ

Πάντα συνηθίζω να τραβώ, στο περιθώριο του βιβλίου που διαβάζω, μολυβιές. Καμιά φορά οι μολυβιές γίνονται με γραμμάτ' αντί μ' απλές γραμμούλες. Και νά πω: ήρθανε τα σημειώματα ούτα. Στόν τύπο τώρα τα δίνω, όπως όπως. Αύτω τη ζωή των παρθένων. Κ' ύστερα και κάποιες μου οικοκουβεντούλες με τον εαυτό μου, που σβήνανε μόλις αρχίζαν, ή που αρχίζανε μόλις εσβέναν, και που κ' εγώ καλὰ καλὰ δυσκολεύομαι να ξαναθυμηθώ το λόγο που τις γέννησ' έτσι απλές, ατέλειωτες, άναρχες.

1

Κάποιος που θα τους δῇ τους στίχους τούτους, θά πῃ: Καλότυχος που την ἔζησε τὴ ζωὴ του μοσκοβολισμένη ἀπὸ τὸν ἀέρα τοῦ βουνοῦ.

— Ἀλλοίμονο! δὲν τὴν ἔζησε τέτοια ζωὴ. Τὼρ ἀγωνίζομαι νὰ τὴ ζήσω μέσα στοὺς στίχους μου.

2

Ἀπὸ εἰδῶν οἱ νέοι μας ποιητές, κ' ἔδω καὶ σὺν ἔξω κόσμῳ, γενικώτατα, μέσῃ σὲ ὅλα τὰλλα τοὺς λογῆς ξεχωρίσματα: γκαϊτικοί, βυρωνικοί. Μὰ δὲν εἶναι λόγος νὰ εἶναι κανεὶς ἀποκλειστικός, καὶ νὰ μὴν ἀγαπᾷ ὁ γκαϊτικὸς τὸ βυρωνικόν, καὶ νὰ μὴ νοιώθῃ ὁ βυρωνικὸς τὸ γκαϊτικόν. Ἀπόδειξη πὼς ὁ Γκαῖτε θάμαζε τὸ Βύρωνα (κοίτα τίς ὁμιλίες του μετὸν Ἐκκερμαν) καὶ πὼς ὁ Βύρωνας θυμιάτιζε τὸ Γκαῖτε (κοίτα τὰφιερῶματα μερικῶν ποιημάτων του). Ἡ δύναμις τοῦ γκαϊτικοῦ: μιὰ θεῖα γαλήνη. Ἡ δύναμις τοῦ βυρωνικοῦ: τὸ σατανικὸ πείσμα. Ἡ ἀδυναμία τοῦ πρώτου: μιὰ κενάδα. Ἡ ἀδυναμία τοῦ δευτέρου: γλιτορημα στὴ ρητορική.

3

ΕΥΧΗ

Γλυκὸ τραγούδι δὲπ' ἀνθίσε στὰ χεῖλῃ μου μιὰ
ἡμέρα!

Τοῦ ὄνειρου σου ὁ εὐτυχισμὸς μοῦ ἐφώτισε τὸ
δρόμο

Πρὸς τὸν αἰθέρα· ἀγνή τοῦ νοῦ μου ἀνάτειλε
ἡ χαρά·

Μακάριο ῥόδο δὲπου ἀνοιξε στὴ δρόσο τῆς ψυ-
χῆς σου.

Καὶ σ' εἶδα. Τοῦ ὄνειρου ἡ τερπνὴ φεγγαβο-
λιά ἱερὴ

Φωτότρεψε στὴν ὄψη σου μετὸ κενῶτο γέλιοιο.

Ὁ λογισμὸς μου ἐμίσησε στὰ πέλαγα ὡς καράβι

Ὅπου ἡ γαλήνη τοῦ ἔταξε μιὰς ἀνοιξῆς λιμάνι.

Στὸ μάρμαρο εἶδα κ' ἐφегγε τοῦ πρόγονοῦ
σου ἡ δόξα·

Τὰ μάτια μου στὸ μάρμαρο καὶ ὁ νοῦς μου
στὴν ψυχὴ του

Κ' ἔλεε τὴ δέηση ἡ ψυχὴ: «Μακάριος πὺν
θα ἰδῇ

Στὸ πνεῦμα τῆς τῆ χαρὰν γῆ τοῦ νοῦ σου, ὦ
Ποιητή.»

ΠΕΤΡΟΣ ΘΑΝΗΣ

— Κύριε, δὲ μιλῶ γράφω. Εἶμαι ἀπὸ κεί-
νους πὺν ἔχουνε τὸ δικαίωμα νὰ σωπαίνουν.

4

Ἀνίσως κανεὶς μοῦ ἔλεγε: — Νά! Ὅλα τὰ ἔργα
πὺν γέννησε ὁ νοῦς θὰ καοῦνε. Τί θάθελες ἀπ' ὅλα
τούτα νὰ γλυτώσης; Θὰ τοῦ ἀποκρίνομαι: — Ἀν
μποροῦσαί' ἔμενα νὰ μὲ κάψετε, γιὰ νὰ γλυτώσουν
τὰλλα, θὰ εἶταν προτιμώτερο. Ἐγὼ δὲ θάκαιγα τί-
ποτε. Ὅλα ἔχουνε δικαίωμα νὰ ὑπάρχουν, ὅλα εἶναι
σημαντικά. Μόνο τὰ κακὰ δὲν πρέπει νὰ εἶναι. Μὰ
ποῖός εἶπε πὼς τὰ κακὰ τὰ ἔργα λογαριάζονται στὴ
ζωή; Καὶ ποῦ ἄλλοῦ θὰ τὴ βροῦμε τὴν ἀθανασία;
Μόνο στὰ ἔργα πὺν γέννησε ὁ νοῦς καὶ πὺν εἶν' ἄ-
ξια νὰ ζήσουν. Ὁ Γάλλος φιλόσοφος Μενάρ στὸ πε-
ρίφημο βιβλίον τοῦ «Ὁ Ἑλληνισμὸς» ἔγραψε πὼς
μετ' ὅλην τὴν καρδίαν θὰ τῆκαγε τὰ νεώτερα ἔργα,
φτάνει νὰ ξαναβρίσκονταν ὅλα τὰ χαμένα ποιήματα
τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Λόγου. Ὁ Μαρίνος ὁ βιο-
γράφος τοῦ Πρὸκλου μᾶς λέει πὼς ὁ φιλόσοφος ἀπ'
ὅλα τοῦ κόσμου τὰ βιβλία, καὶ ἂν τοῦ δίνονταν νὰ δια-
λέξῃ, μόνο τὸν Τίμαιον τοῦ Πλάτωνα θὰ κρατοῦσε
καὶ τὰ Λόγια τῶν Χαλδαίων. Ὅλα τὰλλα θὰ τὰ
πετοῦσε. Μὰ ἐγὼ δὲν εἶμαι σὰν ἐκείνους ἔτσι φα-
νταστικῶς. Πάντα σὺν τοῦ νοῦ μου κρατῶ
πρὸς τὴν Ἀθηνᾶ Σο-

φία: «Υπάρχουνε, γλαυκομάτα θεά, σὺν κόσμον
ὁμορφίες, πὺν μήτε τίς ὄνειρεῖς τῆς!»

5

Ἡ φύση τὰ σπαταλᾷ τὰ σπέρματα. Πάμπολλα
τὰ σπέρματα· μὰ λιγοστοὶ οἱ καρποὶ. Δὲν εἶν' ἔτσι,
Γκαῖτε; Δὲν εἶν' ἔτσι, Γυμβλουιες; Ἐτσι κ' ἐμεῖς
νὰ εἴμαστε, σὰν τὴ μητέρα τὴ Φύση. Νὰ σπέρνουμε,
ἀξέταστα. Ἀπὸ τὰ σπέρματά μας ποιά θὰ καρποφο-
ρῆσουνε (καὶ βέβαια πολὺ λίγα) νὰ μὴν τὸ ξετάζουμε.

6

Εἴμαστε λαὸς διανοητικός· δὲν εἴμαστε λαὸς μου-
σικός. Στοχαστικοί, ὄχι ὄνειροπλήχτες. Ὁ Παρθενώ-
νας λογικὴ σὲ μάρμαρο. Δὲ λέω καλὰ, Ρενάν; Δὲ
λέω σωστά, Βουτμυ; Ἀπὸ Ζακυνθιανὲς ἀδερφάδες
πὺν περάσανε δοῦλες ἀπὸ τὸ σπῆτι μου μοῦ τᾶπο-
δαίξανε καθαρώτερα καὶ ἀπὸ κάθε σοφοῦ ἐπιχείρημα.
Ἐέραν' ἔνα σωρὸ στίχους τῆς πατρίδας τους. Μὰ τοὺς
τραγουδοῦσαν ἀπαίσια. Μὰ τοὺς ἀπαγγέλλαν ἐξάισια.

7

Κριτικὴ μᾶς ἐφημερίδας γιὰ τὰ διηγήματα τοῦ
Παρορίτη. «Φράση παραστατικώτατη· μὰ γλώσσα
πὺν αὐτοκτονεῖ κανεὶς σὰν τὴ μεταχειρίζεται». Πάρ'
τονε σὺν γάμο σου νὰ σοῦ πῇ καὶ τοῦ χρόνου.

8

Ἡ μοῖρα μας τραγικὴ ἐμᾶς τῷ δημοτικιστάδων.
Οἱ ἄλλοι λαοὶ ἀγωνίζονται μετ' ὁλοκλήρου τοῦ λόγου
τοὺς ὄργανο καὶ ξετάζουνε καὶ ψάχνουν τὰ πὺν με-
γάλα προβλήματα τῆς φύσης καὶ τῆς μεταφυσικῆς,
τῆς ζωῆς καὶ τῆς τέχνης. Δημιουργοῦνε καὶ μαστο-
ρεῦνουνε μετ' ὄργανο τοῦτο τὴν ἐπιστήμην, τὴν ὁμορ-
φίαν, τὴν ἀρετὴν. Κ' ἐμεῖς ἀκόμα καταγινόμεσθε νὰ
σκαρώσουμε ὄργανο πὺν μᾶς θὰ καταστήσῃ
δυνατὸ καὶ γιὰ μᾶς τὸ πλάσιμον τούτων ὅλων. Γιὰ
ὄργανο ἀκόμα πολεμοῦμε. Γιὰ νὰ τὸ στήσουμε ἐκεῖ
πὺν πρέπει, καθὼς πρέπει, καὶ νὰρχίσουμε τὸ δού-
λεμα. Αἰῶνες εἴμαστε πίσω. Μὰ γι' αὐτὸ εἴμαστε
ἐμεῖς οἱ δημοτικιστάδες πὺν ἱεροὶ ἀπὸ ἄλλους πὺν με-
γάλους ἀπὸ μᾶς πολεμιστάδες. Μαζὶ στρατιῶτες καὶ
μάστιγες.

9

Λεοπάρδης καὶ Μιστρᾶλ. Εἶναι ἴδιες οἱ πηγές.
Ἄλλοι ποιητές, καὶ οἱ πὺν λαμπροί, σὰ νερὰ πὺν μᾶς
τὰ φέρουν ἀπὸ τὴν πηγὴν, χωρὶς νὰ πηγαίνουν·
ἐμεῖς πρὸς ἐκείνη. Σὰν κάποια νερὰ πὺν πάντα λᾶ-